

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

แนวทางการพัฒนา ศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย ของกองทัพไทย

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี เรื่อง แนวทางการพัฒนาศูนย์ฝึกบรรเทา
สาธารณภัยของกองทัพไทย

พิมพ์ครั้งที่ 1 – กรุงเทพฯ จำนวน 400 เล่ม ISSN 0858-8751

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2560 จำนวน 66 หน้า

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. การพิมพ์ พ.ศ.๒๕๓๗

© ลิขสิทธิ์ภาษาไทยเป็นของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ผู้อำนวยการ	: พลตรี อภิศักดิ์	สมบัติเจริญนนท์
ที่ปรึกษา	: พันเอก กิตติ	คงสมบัติ
	: พันเอก อรรถเดช	ประทีปอุษานนท์
	: พันเอกหญิง อารยา	จุลานนท์
	: นาวาอากาศเอกหญิง จุฬารัตน์	เพชรวิเศษ
	: พันเอก สุทัศน์	คร่ำในเมือง
หัวหน้าโครงการ	: พันเอก นิรุจ	ดวงปัญญา
นักวิจัย	: นางสาว กรรณิการ์	มหาสารกุล
คณะวิจัย	: เรือตรีหญิง นันทิยา	ทองคนารักษ์
	จำเอก สามภพ	ศรีอักษร
	นางสาว มนวดี	ตั้งตรงฤทธิ์
	นางสาว หัสยา	ไทยานนท์
	นางสาว ธาราทิพย์	กัลยาณมิตร
พิสูจน์อักษร	: จำอากาศตรี ชาญชัย	วังวงศ์
	นางสาว ชุติณธร	พรวุฒิกุล
	นาง กัญจนีพร	มหาวรากร

จัดพิมพ์โดย

กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคง

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๖๒ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทร. ๐ ๒๒๗๕ ๕๗๑๕ เว็บไซต์ <http://www.sscthailand.org>

เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี
เรื่อง

แนวทางการพัฒนา

**ศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย
ของกองทัพไทย**

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

คำนำ

ปัจจุบันสาธารณสุขภัยยังคงมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากความแปรปรวนของภูมิอากาศโลก ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติประกอบกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมไทยจากสังคมชนบทไปสู่สังคมเมืองอย่างรวดเร็ว ประชาชนมีโอกาสอาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยเพิ่มขึ้นส่งผลให้ความเสียหายจากสาธารณสุขรุนแรงมากขึ้น ทั้งภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัย วาตภัย ภัยแล้ง ภัยหนาว และ ภัยจากการกระทำของมนุษย์ เช่น อัคคีภัย อุบัติภัย การรั่วไหลของสารเคมีอันตราย

โดยการจัดตั้งศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณสุขของกองทัพไทยให้มีภารกิจหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษา และฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการบรรเทาสาธารณสุข การค้นหาและช่วยชีวิต ผู้ประสบภัยระหว่างเกิดภัยพิบัติ หรือหลังภัยพิบัติที่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้น กำลังพลที่ทำหน้าที่เป็นครูฝึกจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติอย่างถ่องแท้ โดยมีวิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เข้าใจและมองเห็นภาพอย่างชัดเจน จึงจะสามารถทำให้กำลังพลปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนแก่ผู้ประสบภัยกรณีฉุกเฉินได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงได้จัดทำเอกสารศึกษาเฉพาะกรณี เรื่อง “แนวทางการพัฒนาศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณสุขของกองทัพไทย” โดยได้รวบรวมเนื้อหาอันประกอบไปด้วย การดำเนินงานของศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณสุขกองทัพไทยในปัจจุบัน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ รวมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อใช้ในการพัฒนาศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณสุขของกองทัพไทยให้มีประสิทธิภาพในการเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณสุขประเภทต่างๆ ได้อย่างทั่วถึงและทันเวลา

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สารบัญ

คำนำ	หน้า
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
1.1 สถานการณ์และแนวโน้มสาธารณสุขทั่วโลกและประเทศไทย	3
1.2 แนวทางการศึกษาเอกสารเฉพาะกรณี	13
ส่วนที่ 2 การบรรเทาสาธารณสุขของกองทัพไทย	17
2.1 การบริหารจัดการการบรรเทาสาธารณสุขของกองทัพไทย	19
2.2 นโยบายด้านการฝึกบรรเทาสาธารณสุขผู้บัญชาการทหารสูงสุด ประจำปี 2560	24
ส่วนที่ 3 การดำเนินงานของศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณสุขของกองทัพไทย	27
3.1 ความเป็นมาของหน่วยงาน	29
3.2 ข้อมูลเบื้องต้นของหน่วยงานในปัจจุบัน	31
3.3 วิสัยทัศน์	37
3.4 พันธกิจ	37
3.5 ผังการจัด	38
3.6 ผลการดำเนินงานสำคัญที่ผ่านมา	42
ส่วนที่ 4 แนวทางการพัฒนาของศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณสุขกองทัพไทย	45
4.1 เิงนโยบาย	47
4.2 เิงปฏิบัติ	49
4.3 บทสรุป	51
บรรณานุกรม	53
ภาคผนวก	56

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สารบัญรูปภาพ

รูปที่	หน้า
1 แสดงการจัดอันดับจำนวนสาธารณภัยที่เกิดขึ้นทั่วโลก 10 ประเทศประจำปี 2016	4
2 โครงสร้างการจัดศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม	21
3 โครงสร้างการจัดศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพไทย	23
4 แผนผังการจัดศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยหน่วยบัญชาการ ทหารพัฒนาในโครงสร้างกองทัพไทย	30
5 สถานีส่งทางอากาศ ขนาดหอบสูง 6.3 x 7.3 x 16.5 เมตร	32
6 สถานีอาคารถล่ม ขนาดอาคารจำลองแผ่นดินไหว 3 x 6 x 6 เมตร	32
7 สถานีอุทกภัย ขนาดสระน้ำ 30 x 200 x 3 เมตร	33
8 สถานีดินโคลนถล่ม ขนาดอาคารจำลองการฝึก 2.5 x 3 x 2.7 เมตร	33
9 สถานีอัคคีภัย ขนาดตัวสถานีฝึกอัคคีภัย 12 x 16 x 7.8 เมตร	34
10 สถานีสารเคมีรั่วไหล ขนาดอาคารจำลองโรงงาน 12.6 x 21 x 5.1 เมตร	34
11 ยานพาหนะสำหรับรองรับการฝึกงานด้านบรรเทาสาธารณภัย (1) รถยนต์ตรวจการณ์ (ดีเซล) (2) รถบรรทุก (ดีเซล) ขนาดเล็กขับ 2 ล้อ แบบมี CAB และ (3) รถยนต์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัย	35
12 อาคารและสิ่งอำนวยความสะดวก ณ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (1) อาคารที่พัก (2) อาคารสื่อสาร (3) อาคารประชุม/อบรม (4) อาคารโรงเลี้ยง (5) อาคารคลัง (6) อาคารโรงนอน 100 คน และ (7) อาคารโรงนอน 50 คน โดยมูลนิธิร่วมกตัญญู คาดว่าแล้วเสร็จ ก.พ. 2560	35
13 แนวทางในการจัดทำหลักสูตรการฝึกประจำปี 2560	37
14 ผังการจัดศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย หน่วยบัญชาการ ทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย	41
15 ผังการจัดกำลังพลของศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย ในรูปแบบส่วนการศึกษา จำนวน 46 นาย	42

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สารบัญตาราง

ตารางที่

1	แสดงการจัดอันดับจำนวนผู้เสียชีวิต 10 ประเทศทั่วโลกประจำปี 2016	5
2	แสดงการจัดอันดับผู้ที่ได้รับผลกระทบ 10 ประเทศทั่วโลก ประจำปี 2016	6
3	แสดงสถิติภัยพิบัติย้อนหลัง 10-20 ปี ของภัยแต่ละประเภท ในประเทศไทย	11

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ส่วนที่ 1

บทนำ

ส่วนที่ 1

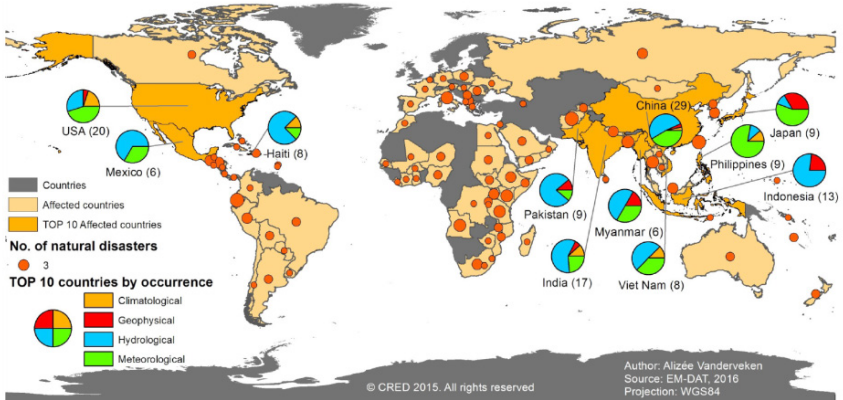
บทนำ

1.1 สถานการณ์และแนวโน้มสาธารณสุขทั่วโลกและประเทศไทย

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างรวดเร็วทำให้เห็นชัดว่าแนวโน้มสาธารณสุขที่ผ่านมามีความรุนแรงมากขึ้น และถือเป็นภัยร้ายแรงที่จะคุกคามต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และของประเทศ สร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมคิดเป็นมูลค่ามหาศาล จากฐานข้อมูลภัยพิบัติของโลก (Emergency Events Database; EM-DAT) ได้มีการบันทึกจำนวนสาธารณสุขที่เกิดขึ้นในปี 2016 จำนวน 301 ครั้ง ใน 102 ประเทศ มีผู้เสียชีวิต 7,628 คน มีผู้ที่ได้รับผลกระทบจำนวนจำนวนถึง 411 ล้านคน โดยคิดเป็นมูลค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจ 97 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ และประเทศที่มีจำนวนการเกิดสาธารณสุขมากที่สุดเป็นอันดับที่หนึ่ง คือ ประเทศจีน มีจำนวนการเกิดสาธารณสุข 29 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 52 ที่เป็นผลมาจากอุทกศาสตร์ (Hydrological) และร้อยละ 41 เป็นผลมาจากอุตุนิยมวิทยา (Meteorological) (รูปที่ 1) มีจำนวนผู้เสียชีวิตรวมทั้งสิ้น 1,151 คน (ตารางที่ 1) และมีผู้ที่ได้รับผลกระทบมากถึง 13 ล้านคน (ตารางที่ 2) ตามมาด้วยประเทศสหรัฐอเมริกา มีจำนวนสาธารณสุขเกิดขึ้น 20 ครั้ง (รูปที่ 1) เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิต 250 คน และมีผู้ที่ได้รับผลกระทบ 360,000 คน (ตารางที่ 2 และ 3) ในขณะที่ อินเดียมีจำนวนสาธารณสุขเกิดขึ้น 17 ครั้ง (รูปที่ 1) เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิต 884 คน และมีผู้ที่ได้รับผลกระทบ 331 ล้านคน ทำให้ อินเดียเป็นประเทศที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งอย่างรุนแรง 330 ล้านคน (ตารางที่ 2 และ 3) โดยคิดเป็นร้อยละ 80 ของผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งหมดในปี 2016 (Guha-Sapir, 2016, p.1)

Figure 1 : TOP 10 countries by occurrence and repartition of disaster subgroup occurrences

รูปที่ 1: แสดงการจัดอันดับจำนวนสาธารณภัยที่เกิดขึ้นทั่วโลก 10 ประเทศ ประจำปี 2016

ที่มา: จาก 2016 preliminary data: Human impact of natural disasters, (หน้า 1), โดย Debarati Guha-Sapir, 2016, เอกสารอัดสำเนา.

ตารางที่ 1: แสดงการจัดอันดับจำนวนผู้เสียชีวิต 10 ประเทศทั่วโลกประจำปี 2016

จำนวนผู้เสียชีวิต (คน)		จำนวนผู้เสียชีวิต/100,000 คน	
สาธารณรัฐประชาชนจีน	1,151	สาธารณรัฐเฮติ	5.56
อินเดีย	884	สาธารณรัฐฟีจี	5.16
สาธารณรัฐเอกวาดอร์	686	สาธารณรัฐเอกวาดอร์	4.25
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี	598	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี	2.39
สาธารณรัฐเฮติ	596	สาธารณรัฐมาซิโดเนีย	1.06
สาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน	310	สาธารณรัฐรวันดา	1.00
สาธารณรัฐอิตาลี	299	สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา	0.97
สาธารณรัฐอินโดนีเซีย	251	ไต้หวัน	0.90
สหรัฐอเมริกา	250	สหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล	0.63
ไต้หวัน	212	สาธารณรัฐอิตาลี	0.49

ที่มา: จาก 2016 preliminary data: Human impact of natural disasters, หน้า 2, โดย The Centre for Research on the Epidemiology of Disasters--CRED, 2016, เอกสารอัดสำเนา.

ตารางที่ 2: แสดงการจัดอันดับผู้ที่ได้รับผลกระทบ 10 ประเทศทั่วโลก
ประจำปี 2016

จำนวนผู้ที่ได้รับผลกระทบ (ล้านคน)		จำนวนผู้ที่ได้รับผลกระทบ/100,000 คน	
อินเดีย	331.2	สหพันธรัฐไมโครนีเชีย	96,113
สาธารณรัฐประชาชนจีน	13.0	สาธารณรัฐเฮติ	54,076
สหพันธ์สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย เอธิโอเปีย	10.2	สหพันธ์สาธารณรัฐ โซมาเลีย	43,571
สาธารณรัฐมาลาวี	6.5	สาธารณรัฐฟีจี	39,792
สาธารณรัฐเฮติ	5.8	สาธารณรัฐหมู่เกาะ มาร์แชลล์	39,628
สหพันธ์สาธารณรัฐ โซมาเลีย	4.7	สาธารณรัฐมาลาวี	37,759
สาธารณรัฐซิมบับเว	4.1	ประเทศมองโกเลีย	32,611
สาธารณรัฐเซาท์ซูดาน	3.6	สาธารณรัฐเซาท์ซูดาน	29,352
สาธารณรัฐสังคมนิยม เวียดนาม	3.6	ราชอาณาจักร สวาซิแลนด์	27,196
สาธารณรัฐประชาชน บังกลาเทศ	3.2	สาธารณรัฐซิมบับเว	26,277

ที่มา: จาก 2016 preliminary data: Human impact of natural disasters, หน้า 2, โดย The Centre for Research on the Epidemiology of Disasters--CRED, 2016, เอกสารอัดสำเนา.

เหตุภัยพิบัติที่ทำให้เกิดความสูญเสียมากที่สุดในในรอบปี 2559 เกิดขึ้นกับทวีปอเมริกาและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยในทวีปอเมริกาเกิดเหตุแผ่นดินไหวขนาด 7.8 แมกนิจูด ประเทศเอกวาดอร์ เมื่อวันที่ 16 เมษายน 2559 เหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งนี้ ส่งผลให้อาคารบ้านเรือน และทางยกระดับในเมืองกวายากิล ซึ่งเป็นเมืองใหญ่ที่สุดถล่มลงมาทับรถยนต์พังเสียหาย รวมถึงระบบไฟฟ้า และการสื่อสารไม่สามารถใช้งานได้ มีจำนวนผู้เสียชีวิต 676 คน ยอดผู้ได้รับบาดเจ็บพุ่งสูงกว่า 4,000 ราย มีผู้ที่ได้รับผลกระทบ 1.23 ล้านคน สร้างความเสียหายคิดเป็นมูลค่า 3.3 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ ภัยพิบัติครั้งนี้ทำให้รัฐบาลส่งกองกำลังทหารจำนวน 10,000 นาย รวมไปถึงตำรวจอีก 3,500 นาย ไปยังพื้นที่ประสบภัยอย่างเร่งด่วน เพื่อเข้ารักษาความสงบเรียบร้อย (Guha-Sapir D., 2016, p.1; Alava H., 2016, p.1 และ กรรณิการ์ พูลเจริญศิลป์, 2559, หน้า 2) ต่อมาคือ เหตุพายุเฮอริเคนแมทิวเคลื่อนตัวเข้าสู่ในหลายประเทศแถบทะเลแคริบเบียน ได้แก่ คิวบา บาฮามาส และเฮติ โดยเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2559 อิทธิพลของพายุเฮอริเคนสร้างความเสียหายเป็นวงกว้าง โดยเฉพาะกรุงปอร์โตแปรงซ์ ประเทศเฮติมีขนาดความเร็วมรสสูงสุด 233 กิโลเมตรต่อชั่วโมงถือเป็นเฮอริเคนที่มีความรุนแรงระดับ 4 ตามมาตราวัดพายุซัฟเฟอร์-ซิมป์สัน มีกำลังทำลายล้างรุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ มาพร้อมกับเหตุน้ำท่วมฉับพลัน กระแสลมแรง ดินถล่ม และการระบาดของโรคอหิวาตกโรค มียอดผู้เสียชีวิตในประเทศเฮติอย่างต่ำ 546 คน สร้างความเสียหายคิดเป็นมูลค่า 1,890 ล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ จากการเกิดเหตุภัยพิบัติครั้งนี้ กองทัพเฮติได้รับความช่วยเหลือจากกองทัพสหรัฐฯ ทั้งทางทะเลและอากาศไปยังเฮติ โดยส่งเรือลำเลียงสะเทินน้ำสะเทินบก เมซา เวิร์ด (Mesa Verde) เฮลิคอปเตอร์เฮพวี ดิวตี รถเครื่องจักรกลหนัก รถถังคัมพ่นน้ำสะเทิน และหน่วยเคลื่อนที่เร็ว จำนวน 2 หน่วย พร้อมทั้งหน่วยแพทย์ไร้พรมแดน

(Doctors Without Borders) ในสหรัฐอเมริกา ขณะที่ยอดการกาชาดสากล ได้บริจาคเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเฮติกว่า 6,900,000 เหรียญสหรัฐฯ ด้วย (สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์, 2559, หน้า 1; เครือข่ายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ, 2559, หน้า 1; และ ผู้จัดการข่าวออนไลน์, 2559ก, หน้า 1-2) นอกเหนือจากประเทศเฮติแล้วทิศทางการเคลื่อนตัวของเฮอริเคนแมททิว ยังเคลื่อนตัวเข้าสู่รัฐริมชายฝั่งทางตะวันออกประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ ฟลอริดา จอร์เจีย เซาท์แคโรไลนา นอร์ทแคโรไลนา เวอร์จิเนีย แมริแลนด์ นิวเจอร์ซีย์ และนิวยอร์ก เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2559 พายุเฮอริเคนแมททิวได้อ่อนกำลังลงมากเมื่อเข้าสู่แผ่นดินใหญ่ของสหรัฐ โดยความเร็วลมกระโชกใกล้ศูนย์กลางเหลือเพียง 12 กิโลเมตรต่อชั่วโมง เทียบเท่าระดับ 1 ซึ่งเป็นระดับต่ำสุดจาก 5 ชั้น ตามมาตรวัดพายุซัฟเฟอร์-ซิมป์สัน ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมฉับพลัน ลมกระโชกแรง และต้นไม้หักโค่นโดยทั่วไป และผู้คนราว 1 ล้าน 6 แสนคน ต่อดเส้นทางที่พายุได้พัดผ่านไม่มีกระแสไฟฟ้า มีผู้เสียชีวิต 49 คน และได้มีการประเมินความเสียหายมีมูลค่าถึง 1.5 หมื่นล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งการแก้ไขปัญหานี้ในแต่ละรัฐทำโดยประกาศภาวะก่อนเกิดแผ่นดินถล่มฉุกเฉิน (pre-landfall emergency) เพื่อให้สามารถเรียกทหารประจำแต่ละรัฐออกมาบรรเทาทุกข์และกู้ภัย เช่น รัฐฟลอริดา ได้รับความช่วยเหลือเป็นถุงยังชีพ ที่มีทั้งอาหารและน้ำสะอาด รวมถึงอุปกรณ์กั้นน้ำ และการเพิ่มจำนวนทหารถึง 3,000 นาย (เดลินิวส์, 2559, หน้า 1-2; ทีนิวส์, 2559, หน้า 3 และ ผู้จัดการข่าวออนไลน์, 2559ข, หน้า 2)

สำหรับทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศเกาหลีเหนือ มณฑลฮัมกยงเหนือ เกิดเหตุการณ์อุทกภัยอย่างรุนแรงระหว่างวันที่ 29 สิงหาคม ถึง 2 กันยายน 2559 โดยได้รับอิทธิพลจากพายุไต้ฝุ่นไลออนร็อก ถือเป็นภัยพิบัติร้ายแรงที่สุดนับตั้งแต่ก่อตั้งประเทศมา ทำให้ประชาชนในพื้นที่ประสบ

กับความยากลำบากอย่างรุนแรง บ้านเรือนประมาณ 20,000 หลังได้รับความเสียหายและมีผู้ไร้ที่อยู่อาศัยประมาณ 70,000 คน ขณะเดียวกันถนน 180 จุด และสะพานกว่า 60 แห่งก็พังเสียหาย รวมถึงระบบไฟฟ้าและการติดต่อสื่อสารไม่สามารถใช้งานได้ ตัวเลขจากองค์การสหประชาชาติ ได้ระบุยอดผู้เสียชีวิตอย่างน้อย 138 คน สูญหายประมาณ 400 คน รัฐบาลจึงสั่งการให้ทหารประมาณ 1,000 คน ในการค้นหาและกู้ภัย และเข้าช่วยเหลือฟื้นฟู ซ่อมแซมหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม พร้อมกันนี้เหล่าบรรดาเจ้าหน้าที่ทหารหญิงยังได้มีการร้องเพลงเพื่อเป็นการให้กำลังใจประชาชนที่มารับกล่องบรรจุสิ่งของยังชีพอีกด้วย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย, 2559, หน้า 1; ไทยพีบีเอส, 2560, หน้า 2 และ รายงานข่าวบีบีซี-เทโร, 2559, หน้า 1) เช่นเดียวกันกับประเทศจีนในบริเวณพื้นที่ทางเหนือและทางตอนใต้ได้เกิดเหตุอุทกภัยและดินถล่ม เมื่อช่วงเดือนมิถุนายนและกรกฎาคม 2559 ที่ผ่านมา โดยได้รับอิทธิพลจากพายุไต้ฝุ่นเนพาร์ตัก สร้างความเสียหายให้กับ 26 มณฑล และประชาชนราว 32 ล้านคน ได้รับความเดือดร้อน มีผู้เสียชีวิตเป็นอย่างต่ำ 449 คน สร้างความเสียหายคิดเป็นมูลค่า 22 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ สำหรับการแก้ไขปัญหาของรัฐบาลได้มีคำสั่งให้กองทัพ ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกปฏิบัติหน้าที่ให้การช่วยเหลือประชาชน และได้มีการนำเครื่องจักรหนักไปยังพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อทำงานกันน้ำตามแนวแม่น้ำหลายสายที่ได้รับความเสียหาย (Masters, J. and Henson, B., 2016, pp. 1-6)

ส่วนสาธารณภัยในภาพรวมของประเทศไทยที่ได้เกิดขึ้น ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีด้วยกัน 8 ชนิด คือ (1) พายุหมุนเขตร้อน (2) แผ่นดินไหว (3) อุทกภัย (4) พายุฟ้าคะนองหรือพายุฤดูร้อน (5) แผ่นดินถล่ม (6) คลื่นพายุซัดฝั่ง (7) ไฟป่า และ (8) ฝนแล้ง ภัยธรรมชาติทั้ง 8 ประเภทข้างต้นนี้ ส่วนใหญ่เป็นภัยที่เกิดขึ้นเป็นประจำ และบางประเภทเกิดขึ้นน้อยครั้งมาก เช่น แผ่นดินไหว

(ศูนย์อู่ศูนย์นิยามวิทยาภาคใต้ฝั่งตะวันออก กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ม.ป.ป., หน้า 11)

จากสถิติภัยพิบัติแต่ละประเภทในรอบ 20 ปี ของประเทศไทย (ดังตารางที่ 3) พบว่า ภัยพิบัติที่สร้างความเสียหายมากที่สุด คือ ภัยจากน้ำท่วม โดยเฉพาะมหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นเมื่อปี 2554 แต่ภัยพิบัติที่คร่าชีวิตคนและมีผู้บาดเจ็บมากที่สุด คือ ภัยจากถนน หรือภัยจากการคมนาคมและขนส่ง ซึ่งเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตที่สำคัญในลำดับต้นๆ ของประชากรในประเทศ ไม่นับรวมความสูญเสียด้านอื่นๆ เช่น ความเสียหายต่อครอบครัวและสังคม การสูญเสียการรักษาพยาบาลจากอุบัติเหตุ การสูญเสียแรงงานของชาติ และเกิดผลกระทบด้านจิตใจและเศรษฐกิจของครอบครัว ฯลฯ ซึ่งร้อยละ 90 ของภัยนี้เกิดจากการใช้รถใช้ถนนอย่างประมาท การทำผิดกฎจราจร และการเมาสุรา ขณะเดียวกันในพื้นที่ภาคเหนือมีปัญหาไฟป่าที่สร้างปัญหาหมอกควัน ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงฤดูแล้งเป็นประจำทุกปี และนับจากปี 2550 ก็ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นจนส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ที่จะมีความเสี่ยงต่อการเป็นมะเร็งปอดมากกว่าคนไทยในภูมิภาคอื่นๆ ถึงเกือบ 7 เท่า

ตารางที่ 3: แสดงสถิติภัยพิบัติย้อนหลัง 10-20 ปี ของภัยแต่ละประเภทในประเทศไทย

ประเภทภัยพิบัติ (ช่วงเวลา)	จำนวนครั้ง	ความเสียหาย		
		บาดเจ็บ (คน)	เสียชีวิต (คน)	มูลค่า (ล้านบาท)
อุทกภัย (2532-2554)	มากกว่า 40,000	มากกว่า 2,000	มากกว่า 2,000	12,591,810
สึนามิ (2547)	1	11,775	5,401	44,491
ดินโคลนถล่ม (2531-2555)	35	มากกว่า 500	541	มากกว่า 2,053
วาดภัย (2532-2552)	36,024	1,367	842	505,155
อัคคีภัย (2532-2552)	46,986	3,775	1,635	2,441,861
ภัยแล้ง (2532-2552)	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	1,331,474
ภัยจากการคมนาคมและขนส่ง (2532-2552)	1,771,018	1,135,923	248,357	39,762
ภัยจากไฟฟ้า (2541-2552)	60,307	กินพื้นที่ประมาณ 60 จังหวัด มีพื้นที่เสียหาย 1,027,288 ไร่		

ที่มา: จาก ประเทศไทยในสถานการณ์ภัยธรรมชาติพิบัติ, (หน้า 72) ,โดย รายงาน
สุขภาพคนไทย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2556,
เอกสารอัดสำเนา.

ในอดีตประเทศไทยได้ประสบกับเหตุการณ์ภัยพิบัติต่างๆ โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งภัยพิบัติจากธรรมชาติที่มีความรุนแรงและกินพื้นที่ในบริเวณกว้าง
ทำให้กองทัพเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนกำลังพล เครื่องมือ
และยุทโธปกรณ์ ให้มีความพร้อมในการสนับสนุนรัฐบาลในเรื่องการบรรเทา
สาธารณภัยได้เป็นอย่างดี เมื่อมีการร้องขอจากหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบหลัก
ซึ่งการดำเนินงานในการป้องกัน แก้ไข และบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งการ
ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของกองทัพที่ผ่านมา เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

สามารถดำรงขีดความสามารถหน่วยในพื้นที่เสี่ยงภัย (Mobility and Survivability) ให้ปฏิบัติการกิจได้อย่างมีเอกภาพ ตามความถนัดและความชำนาญของแต่ละภารกิจในการบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดจากธรรมชาติ ยกตัวอย่างเช่น การปฏิบัติการกิจของกองทัพในความรับผิดชอบของ ร. ๑๒ รว. พร้อมด้วย ททบ.๑๑ และ กรมการทหารช่าง ในเหตุการณ์มหาอุทกภัย ปี 2554 เขตนิคมอุตสาหกรรมบางชัน ที่สามารถปกป้องนิคมอุตสาหกรรมบางชันและชุมชนโดยรอบ ทำให้ไม่มีโรงงานใดเสียหายและยังสามารถช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในชุมชนรอบนิคมฯ ได้อย่างถาวรด้วยงบประมาณที่ประหยัดและเตรียมการรับมือไว้ตั้งแต่ต้น โดยมีการศึกษาประจักษ์บายน้ำ การแก้ไขความกว้างของประตู ระบายน้ำ ขุดลอกคลองแก้มลิงเพิ่มเติม ทำทางระบายน้ำเพิ่ม การสร้างผนังคอนกรีตที่หนาขึ้นและสูง 2 เมตร การวางระบบคลองที่เกี่ยวข้อง การสนับสนุนเครื่องสูบน้ำรอบชุมชน เป็นต้น (หัสยา ไทยานนท์, 2555, หน้า 20 - 26)

โดยสรุปจากสถานการณ์และแนวโน้มสาธารณภัยทั่วโลกและประเทศไทย ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น กรณีของการประสบภัยพิบัติขนาดใหญ่ที่มีความรุนแรงสูงที่เกิดขึ้นของปีที่ผ่านมาของประเทศต่างๆ ทำให้ทราบว่ากองทัพในแต่ละประเทศล้วนแล้วแต่มีบทบาทสำคัญในการเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน รับมือ และตอบสนองต่อเหตุสาธารณภัยขนาดใหญ่ที่สำคัญด้วยอย่างสำคัญทั้งสิ้น นอกจากนี้ ประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ยังมีองค์กรที่รับผิดชอบโดยเฉพาะซึ่งจัดตั้งขึ้นมารับผิดชอบ และการช่วยเหลือจากต่างประเทศ ดังนั้น กองทัพไทยซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญภายใต้กระทรวงกลาโหมที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหา และช่วยเหลือประชาชนจากการเกิดเหตุภัยพิบัติมาโดยตลอด ผู้ศึกษาจึงเล็งเห็นความสำคัญในการศึกษาเพื่อแสวงหาแนวทางและวิธีการบริหารจัดการสาธารณภัยในทุกรูปแบบ รวมทั้งให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทเฉพาะ

ของประเทศไทย โดยสามารถนำเอาบทเรียน และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากการแก้ไขปัญหาและการบริหารจัดการของกรณีที่ประสบความสำเร็จดังที่ได้ยกมาเป็นตัวอย่าง มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพไทยสำหรับเอกสารศึกษาเฉพาะกรณีนี้ได้

1.2 แนวทางการศึกษาเอกสารเฉพาะกรณี

จากการตรวจสอบสภาพแวดล้อมในการเกิดสาธารณภัยทั่วโลกและสาธารณภัยประเทศไทย ได้แสดงให้เห็นว่า ความรุนแรงของสาธารณภัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้น มีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก ซึ่งจากการเฝ้าติดตามความผันแปรของอุณหภูมิโลก พบว่า อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกสูงขึ้นเกือบ 1°C และ มีการคาดการณ์ว่า ในอีก 100 ปีข้างหน้า อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นอีก $1.8-4.0^{\circ}\text{C}$ โดยนักวิทยาศาสตร์ได้มีการประเมินว่า หากอุณหภูมิเพิ่มขึ้นเกิน 2°C นับจากช่วงปฏิวัติอุตสาหกรรม ทำให้สมดุลความร้อนบนโลกเปลี่ยนแปลงไป จนทำให้หลายแห่งทั่วโลกประสบกับภาวะภัยแล้งอย่างหนัก ระดับน้ำทะเล เพิ่มขึ้นสูงจนหลายเมืองที่อยู่ตามแนวชายฝั่งอาจจะจมอยู่ใต้น้ำ ธารน้ำแข็งในเขตอาร์กติกจะละลายเพิ่มขึ้นปีละกว่าร้อยละ 10-30 (วิกานดา วรณวิเศษ, 2558, หน้า 2 และ อโนชา พิชัยศิริ และ เกศรา แก้วหาญ, 2558, หน้า 18) ผลพวงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเหล่านี้ ซึ่งเป็นปัญหาที่ได้รับผลกระทบจากสภาวะโลกร้อนนั้น ทำให้ทั่วโลกต้องเผชิญกับภัยธรรมชาติที่มีความรุนแรงมากขึ้น อาทิ แผ่นดินไหว ดินถล่ม อุทกภัย ภัยแล้ง ไฟป่า เป็นต้น ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตทรัพย์สิน สภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศนับเป็นมูลค่ามหาศาลในแต่ละปี

ถึงแม้ว่าหน่วยงานทหารจะไม่ได้เป็นหน่วยงานหลักในการบรรเทาสาธารณภัยโดยตรง แต่กองทัพมีบทบาทสำคัญยิ่งในการสนับสนุนและช่วยเหลือ

ระหว่างเกิดภัยพิบัติดังกล่าว ด้วยการระดมสรรพกำลังทุกประเภท อาทิ กองทัพบก จัดกำลังพล รถสื่อสารดาวเทียม และยูทโธปกรณ์ต่างๆ รวมถึงเฮลิคอปเตอร์ เข้าพื้นที่เพื่อสถาปนาการติดต่อสื่อสาร การขนส่งอาหาร น้ำดื่ม เครื่องมือ และ สิ่งของจำเป็นต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งได้อพยพประชาชนและนักท่องเที่ยว ออกไปอยู่ในพื้นที่ปลอดภัย ดังนั้น ภายใต้แนวทางการปฏิบัติงานด้านการบรรเทา สาธารณภัย เพื่อเสริมสร้างการค้นหาและช่วยชีวิต ให้สามารถเข้าแก้ไข สถานการณ์จากเหตุภัยพิบัติได้อย่างเต็มประสิทธิภาพนั้น กองบัญชาการกองทัพไทย จึงได้จัดตั้งศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยขึ้น โดยมีผู้อำนวยการศูนย์ฝึกบรรเทา สาธารณภัยเป็นผู้รับผิดชอบ

จากความสำคัญดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาแนวทางการพัฒนา ศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพไทย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา การดำเนินการของศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยกองทัพไทยในปัจจุบัน และจัดทำ ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพไทย ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณภัยประเภทต่างๆ ได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

1.2.1 ขอบเขตการศึกษา

การจัดทำเอกสารศึกษาเฉพาะกรณี ในเรื่องแนวทางการพัฒนา ศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพไทย มุ่งศึกษาถึงการดำเนินการของศูนย์ ฝึกบรรเทาสาธารณภัยกองทัพไทยในปัจจุบัน และจัดทำข้อเสนอแนะแนว ทางการพัฒนาให้กับศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพไทย โดยทำการ ศึกษากับหน่วยงาน/ผู้แทนที่รับผิดชอบด้านการช่วยเหลือมนุษยธรรมและ บรรเทาสาธารณภัย ซึ่งใช้ระยะเวลาในการศึกษารวมทั้งสิ้น 3 เดือน ระหว่าง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2559 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

1.2.2 วิธีการดำเนินการศึกษา

เอกสารศึกษาเฉพาะกรณีฉบับนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้ศึกษาจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) 2 ส่วน ดังนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากระดับหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ปฏิบัติงานทั้งในระดับปฏิบัติและระดับนโยบาย

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารวิชาการ บทความ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สรุปรประชุม สัมมนา และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เป็นต้น

จากนั้น ผู้ศึกษาจึงนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้กรอบที่ได้จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับบทบาทและการดำเนินงานของศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพไทยให้ครอบคลุมและเกิดประโยชน์สูงสุด

1.2.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) ได้รับองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการดำเนินการของศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยกองทัพไทยในปัจจุบัน

2) ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพไทย อันจะทำให้กองทัพไทยได้ปรับปรุง พัฒนาขีดความสามารถทางด้านการช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) กองทัพไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำแนวทาง และข้อเสนอแนะของศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยกองทัพไทย โดยเฉพาะ ด้านการฝึกการช่วยเหลือมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัยที่พัฒนาขึ้นไป ประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงนโยบาย โครงสร้าง การจัดองค์กร แผนการดำเนินงาน รวมทั้งกฎและระเบียบการปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ สาธารณภัย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นได้

ส่วนที่ 2

การบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพไทย

ส่วนที่ 2

การบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพไทย

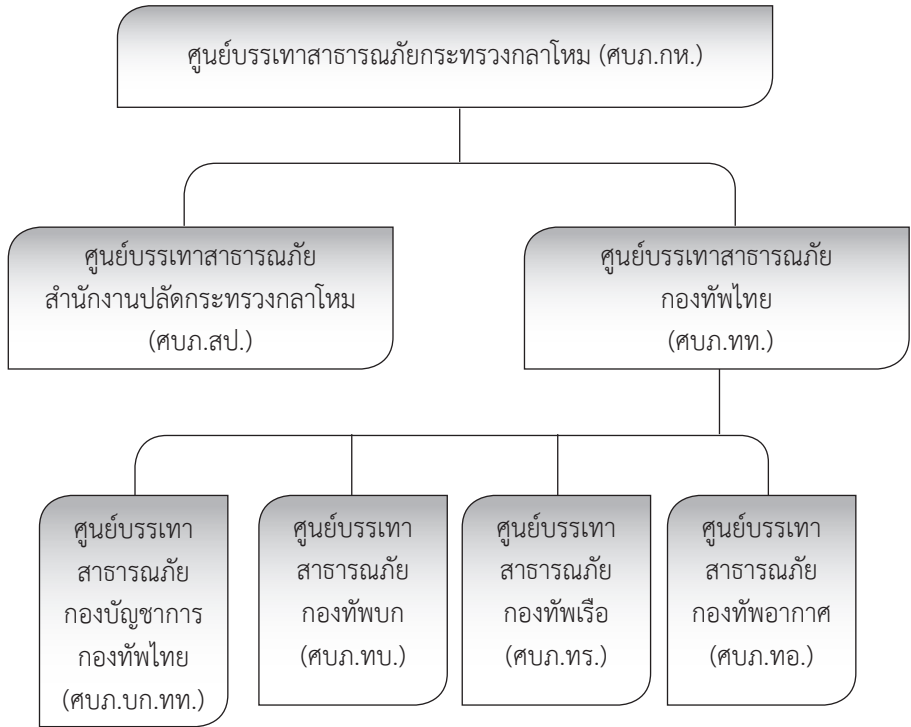
2.1 การบริหารจัดการการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพไทย

ปัจจุบันบทบาทของกองทัพในการป้องกันประเทศ และภัยคุกคามจากกำลังทหารภายนอกประเทศมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องหลังสิ้นสงครามเย็น กองทัพจึงต้องปรับนโยบาย และเปลี่ยนแปลงแนวความคิดทั้งด้านยุทธศาสตร์ และยุทธวิธีให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และการช่วยเหลือประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพื่อเป็นหลักประกันและรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นที่พึงของประชาชน ซึ่งภารกิจการช่วยเหลือประชาชนของกองทัพที่เห็นได้ชัด คือ การช่วยบรรเทาสาธารณภัยเมื่อเกิดเหตุภัยพิบัติ ดังเช่น เหตุการณ์ สึนามิปี 2547 เหตุการณ์มหาอุทกภัยน้ำท่วมปี 2554 เป็นต้น ซึ่งกองทัพไทยต่างได้เข้ามาให้การช่วยเหลือประชาชน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๘ (๓) ที่ว่า “ปกป้อง พิทักษ์ รักษาผลประโยชน์แห่งชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงตลอดจน สนับสนุนภารกิจอื่นของรัฐในการพัฒนาประเทศ การป้องกัน และแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติ และการช่วยเหลือประชาชน” (กระทรวงกลาโหม, 2551, หน้า 38)

ทั้งนี้ กระทรวงกลาโหม (กท.) ได้จัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยขึ้น เพื่อจัดการและบรรเทาสถานการณ์ภัยพิบัติภายในประเทศจากความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ โดยศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กระทรวงกลาโหม หรือ ศบภ.กท. จัดตั้งตามคำสั่งกระทรวงกลาโหม (เฉพาะ) ที่ 234 /52 ลงวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 เพื่อให้การดำเนินงานของกระทรวงกลาโหม

ในการป้องกัน แก้ไข บรรเทาภัยพิบัติและช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ ซึ่งอำนาจหน้าที่ของ ศบภ.กท. มีด้วยกัน 5 ประการ ได้แก่ (1) กำหนดนโยบายและแนวทางของ กท. เกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไข บรรเทาภัยพิบัติที่เกิดจากสาธารณภัยและอุบัติเหตุ รวมทั้งแนวทางการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (2) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับรัฐบาลและหน่วยงานฝ่ายพลเรือน รวมทั้งภาคเอกชนในการอำนวยความสะดวก ป้องกัน แก้ไข บรรเทาภัยพิบัติ ที่เกิดจากสาธารณภัย และอุบัติเหตุในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ กท. (3) ติดตามสถานการณ์และเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่ออำนวยความสะดวกและประสานงานให้ส่วนราชการใน กท. ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติได้ทันต่อสถานการณ์ รวมถึงการอำนวยความสะดวก การประชาสัมพันธ์ โดยใช้เครื่องมือของส่วนราชการใน กท. (4) ให้นำหน่วยขึ้นตรง กท. ให้การสนับสนุนกำลังพลและข้อมูล เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ฝ่ายเลขานุการ ศบภ.กท. เมื่อได้รับการร้องขอและให้เชิญผู้แทนส่วนราชการ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้คำแนะนำ คำปรึกษา หรือร่วมปฏิบัติงาน และขอรับ ข้อมูลต่างๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็น (5) พิจารณาให้ความเห็นชอบ ในการสนับสนุนเงินอุดหนุนราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ตามที่ส่วนราชการใน กท. ร้องขอเพิ่มเติมจากวงเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร เพื่อดำเนินการเบิกจ่ายตามระเบียบ และคำสั่งที่กำหนดต่อไป ซึ่งการจัดองค์กรในการบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงกลาโหม กำหนดให้ทุกฝ่าย ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวง กองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพ จัดตั้ง ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยของหน่วยขึ้นในทุกระดับหน่วย (รูปที่ 2) โดยจะทำหน้าที่ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไข การบรรเทาภัยพิบัติ รวมทั้งการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติ ของกระทรวงกลาโหม (กองบรรเทาสาธารณภัย สำนักงานกิจการพลเรือน, 2558, หน้า 73-75)

รูปที่ 2: โครงสร้างการจัดศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม
ที่มา: จาก แผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม 2558, (หน้า 73),
โดย กองบรรเทาสาธารณภัย สำนักงานกิจการพลเรือน, 2558, กรุงเทพฯ:
สำนักงานสนับสนุนสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม.

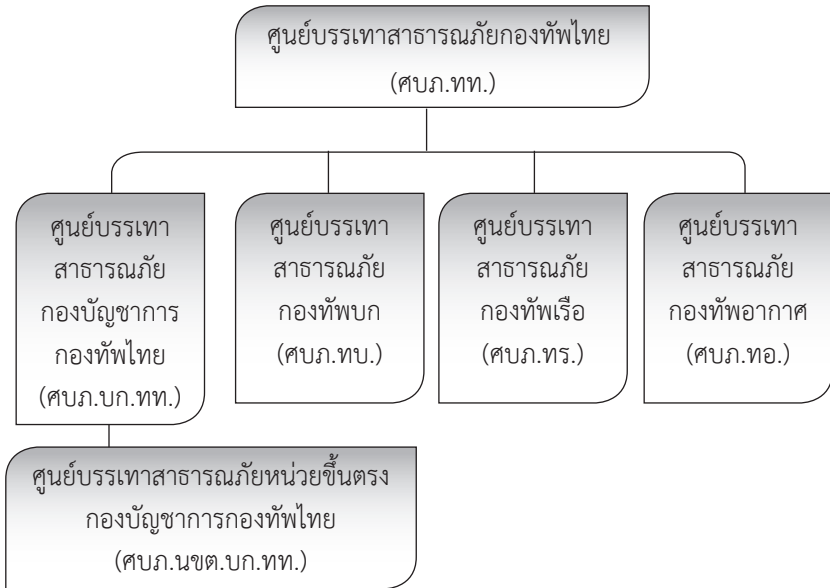
ในการนี้ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองบัญชาการกองทัพอากาศ ได้จัดตั้งขึ้น
ตามคำสั่งกองทัพอากาศ (เฉพาะ) ที่ 405/52 ลงวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2552
ให้ดำเนินการจัดตั้ง ศบภ.ทท. โดยมอบให้ ศูนย์บัญชาการทางทหาร
กองบัญชาการกองทัพอากาศ (ศบท.บก.ทท.) ทำหน้าที่เป็น ศบภ.ทท. โดยมีผู้

บัญชาการทหารสูงสุด (ผบ.ทสส.) เป็นผู้อำนวยการศูนย์ และมีเจ้ากรมกิจการพลเรือนทหาร (จก.กร.ทหาร) เป็นเลขานุการ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก ประสาน สั่งการ และกำกับดูแลการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไข อุบัติภัย และการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ โดยอำนาจหน้าที่ของ ศบภ.ทท. มีด้วยกัน 7 ประการ ได้แก่ (1) เสนอนโยบาย และแผนการดำเนินงาน รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขสาธารณภัย รวมทั้งจัดทำแผนการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของ บก.ทท. (2) อำนาจการ ประสานงาน สั่งการ และกำกับดูแลการปฏิบัติการดำเนินการของ ศบภ. เหล่าทัพ และ ศบภ.นขต.บก.ทท. ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ (3) เป็นศูนย์กลางการประสานงานกับส่วนราชการต่างๆ ใน บก.ทท. และเหล่าทัพ หน่วยงานฝ่ายพลเรือน และภาคเอกชน ในการอำนวยความสะดวกผู้ประสบสาธารณภัย (4) ติดตามสถานการณ์ต่างๆ อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งรายงานผลการปฏิบัติให้ ศบภ.กท. ทราบ (5) ให้ นขต.ทท. สนับสนุนข้อมูลและกำลังพล เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของฝ่ายเลขานุการ ศบภ.ทท. เมื่อได้รับการร้องขอ ตลอดจนให้เชิญผู้แทนส่วนราชการต่างๆ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้คำแนะนำ คำปรึกษา หรือร่วมปฏิบัติงาน และขอรับข้อมูลในเรื่องที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็น (6) ให้คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ บก.ทหารสูงสุด ซึ่งได้รับการแต่งตั้ง โดยมี เสธ.ทหาร เป็นประธานกรรมการ และ จก.กร.ทหาร เป็นเลขานุการ พิจารณาให้ความเห็นชอบในการสนับสนุนเงินตรองราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ตามที่ส่วนราชการใน บก.ทท. และ/หรือ เหล่าทัพร้องขอเพื่อดำเนินการเบิกจ่ายตามระเบียบ และคำสั่งที่กำหนดต่อไป (7) ดำเนินการประชาสัมพันธ์และแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับสาธารณภัย และการช่วยเหลือประชาชน ตลอดจนให้คำแนะนำในการปฏิบัติต่างๆ สำหรับการป้องกันภัยพิบัติให้ประชาชนได้รับทราบ

โดย ศบภ.นขต.บก.ทท. และ ศบภ.เหล่าทัพ จัดทำแผนการปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับการป้องกัน แก่ไข และบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งแผนการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของหน่วย และให้พิจารณาทบทวน หรือปรับปรุงแผนดังกล่าวให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับนโยบาย และแนวทางของกองทัพไทย รวมทั้งให้ติดตามสถานการณ์ รายงานเหตุการณ์ และผลการปฏิบัติงานของหน่วยให้กับ ศบภ.ทท. ทราบอย่างต่อเนื่อง และการปฏิบัติเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ และเงินอุดหนุนราชการ ให้ปฏิบัติตามระเบียบ และคำสั่งที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานกิจการพลเรือน สำนักนโยบายและแผนกลาโหม, 2556, หน้า 42-45)

รูปที่ 3: โครงสร้างการจัดศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพไทย

ที่มา: จาก แผนบรรเทาสาธารณภัย กองทัพบก 2556, (หน้า 27), โดย สำนักงานกิจการพลเรือน สำนักนโยบายและแผนกลาโหม, 2556, กรุงเทพฯ: สำนักงานสนับสนุนสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม.

2.2 นโยบายด้านการฝึกบรรเทาสาธารณภัยผู้บัญชาการทหารสูงสุด ประจำปี 2560

จากสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในมิติต่างๆ ที่กองทัพต้องเผชิญ เช่น ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการทหาร ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม ล้วนแล้วเป็นเครื่องมือในการแข่งขัน และเป็นประเด็นที่อาจส่งผลกระทบต่อความขัดแย้ง โดยผ่านกลไกทางเศรษฐกิจ และความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง

กองทัพไทยจึงมีภารกิจสำคัญต้องเร่งดำเนินการ คือ การรักษาความมั่นคงและความเป็นปึกแผ่นของประเทศ การปกป้องอธิปไตย และผลประโยชน์ของชาติ รวมทั้งสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ปัญหาสำคัญของชาติ ด้วยเหตุนี้ นโยบายเฉพาะทางด้านการฝึกจึงมีขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการด้านการช่วยเหลือมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติ รวมถึงการเตรียมกำลังและใช้กำลังร่วมกันได้อย่างประสานสอดคล้องและมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อนโยบายรัฐบาลได้ ซึ่งนโยบายเฉพาะทางด้านการฝึกประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านกิจการพลเรือน ต้องเร่งรัดการเสริมสร้างศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยกองทัพไทยให้มีขีดความสามารถในการฝึกอบรบการบรรเทาภัยพิบัติ อย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็ว มีเป้าหมายในการแสดงบทบาทและเป็นศูนย์ฝึกด้านการช่วยเหลือมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติ (Humanitarian Assistance and Disaster Relief : HADR) ของอาเซียน (กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, 2560, หน้า 31) (2) ด้านยุทธการ เป็นการบูรณาการการฝึกของกองทัพไทยทุกระดับ ให้สอดคล้องกับการเตรียมกำลังและใช้กำลังตามแผนด้านตะวันออก รวมทั้งนำการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Operation: NCO) มาใช้ในการฝึก และจัดทำแผนที่สถานการณ์ที่ใช้เฉพาะในการฝึก เพื่อลดความหวาดระแวงของประเทศเพื่อนบ้าน (กรมยุทธการทหาร

กองบัญชาการกองทัพไทย, 2560, หน้า 21) และสนับสนุนการขยายเครือข่ายการติดต่อสื่อสาร และระบบควบคุมบังคับบัญชา C4I ของตำรวจตระเวนชายแดนให้สามารถปฏิบัติการร่วมกับกองทัพไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, 2560, หน้า 22) พร้อมทั้งต้องพัฒนาการฝึกผสม การฝึกกร่วม/ผสม กับมิตรประเทศอย่างเป็นระบบ รวมทั้งแสวงประโยชน์ในการ นำเทคนิค ยุทธวิธีมาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงการฝึกและการพัฒนาหลักนิยมของ ทท. ให้ทันสมัย (กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, 2560, หน้า 26)

โดยสรุป บทบาทที่สำคัญกองทัพที่มีใช้การรบ ที่ผู้บังคับบัญชาการทหารสูงสุดได้เล็งเห็นความสำคัญ คือ บทบาทในการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม (Humanitarian Assistance) และการบรรเทาสาธารณภัย (Disaster Relief) อันเป็นปฏิบัติการทางทหารในด้านกิจการพลเรือน และด้านยุทธการ เพื่อสนับสนุนการบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชนภายในประเทศ และในภูมิภาคอาเซียน

ส่วนที่ 3

การดำเนินงานของศูนย์ฝึก บรรเทาสาธารณภัยกองทัพไทย

ส่วนที่ 3

การดำเนินงานของศูนย์ฝึก บรรเทาสาธารณภัยกองทัพไทย

3.1 ความเป็นมาของศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยกองทัพไทย

ศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย ที่ขึ้นตรงต่อกองทัพไทย กระทรวงกลาโหม (รูปที่ 4) ทั้งนี้ ได้จัดตั้งขึ้นตามนโยบายผู้บัญชาการทหารสูงสุดและผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ที่ได้เล็งเห็นความจำเป็นและความสำคัญของงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ประสบภัยอย่างรวดเร็ว เช่น การขนส่ง อาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค เตียนนอน บ้านและที่พักอาศัยชั่วคราว บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ ตลอดจนการซ่อมบำรุงเครื่องมือ ยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ ทั้งหมด ซึ่งหน่วยบัญชาการทหารพัฒนานั้น เป็นหน่วยปฏิบัติหลักที่มีภารกิจ พัฒนาศักยภาพของคน ชุมชน และพื้นที่ เพื่อความมั่นคงของชาติ โดยภารกิจของศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย มีหน้าที่ดำเนินจัดการศึกษา และฝึกอบรมความรู้ด้านการบรรเทาสาธารณภัย การค้นหาและช่วยชีวิตและความรู้ทั่วไป ในการช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นเมื่อเกิดภัยพิบัติต่างๆ ให้กับกำลังพลภายในกองทัพไทย ส่วนราชการอื่นและประชาชนทั่วไป รวมทั้งการพัฒนาบุคลากร และผลิตครูด้านการบรรเทาสาธารณภัยที่มีทักษะ ความชำนาญและได้มาตรฐาน ตลอดจนการวิจัย ปรับปรุงและพัฒนาการฝึก และการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพไทยให้มีความทันสมัย โดยมีผู้อำนวยการศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยเป็นผู้บังคับบัญชา รับผิดชอบ

รูปที่ 4: แผนผังการจัดศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในโครงสร้างกองทัพไทย

3.2 ข้อมูลเบื้องต้นของหน่วยงานในปัจจุบัน

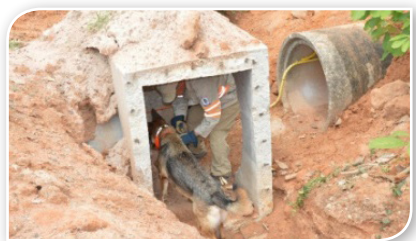
ศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (ศฝภ. นทพ.) ได้รับการอนุมัติโครงการจัดตั้งเมื่อปี 2558 ตามวงเงินงบประมาณ 277,400,652 บาท ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ 3 ปี มีพื้นที่ทั้งหมด 177 ไร่ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ (1) บ้านพัก 32 ไร่ (2) สำนักงาน 40 ไร่ และ (3) สถานีฝึก 105 ไร่ ปัจจุบันได้เริ่มสร้างสถานีฝึกเป็นอันดับแรก ขณะเดียวกันทาง ศฝภ. นทพ. มีการจัดส่งกำลังพลเข้าไปรับการศึกษาอบรมให้ทันสมัยขึ้นเพื่อเตรียมพร้อมในการจัดการฝึกอย่างมีมาตรฐานภายใน ศฝภ. นทพ. ทั้งด้านการให้ความรู้ และฝึกการปฏิบัติเป็นชุดปฏิบัติการ เข้าใจในระบบการควบคุมบังคับบัญชา ขอบเขตความรับผิดชอบ และมีความรู้ความสามารถในการประเมินสถานการณ์ภัยพิบัติถึงแนวโน้มและทิศทางระดับความรุนแรง เพื่อรวบรวมเป็นข้อมูลและรายงานสถานการณ์ พร้อมทั้งช่วยบรรเทาสาธารณภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพในเครื่องมือและยุทธโศปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยที่มีจัดอยู่ในอัตรา และมีความมั่นใจในการเข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยในการปฏิบัติต่อสถานการณ์ภัยพิบัติตั้งแต่ระดับเล็กถึงใหญ่ ทั้งนี้ ความมุ่งหมายของการฝึกบรรเทาสาธารณภัยของ ศฝภ.นทพ. มีเป้าประสงค์เพื่อจะฝึกกำลังพลของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาเป็นครูด้านการค้นหาและช่วยชีวิต รวมถึงการช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัยแก่กำลังพลของหน่วย ให้สามารถถ่ายทอดความรู้ที่มีความทันสมัย ให้เป็นที่ยอมรับในระดับอาเซียนและประเทศต่อไปโดยยึดมั่นในแนวทางการฝึกที่ว่า “จงฝึกให้เหมือนรบ และจรรบให้เหมือนฝึก” ในขณะนี้ ศฝภ. นทพ. ได้เริ่มดำเนินการสร้างสถานีฝึก ตามปีงบประมาณที่ได้รับพร้อมครุภัณฑ์ประจำสถานี และยานพาหนะสำหรับงานในด้านการบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้ที่เข้ารับการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ปี 2558 ได้ดำเนินการสร้างสถานีส่งทางอากาศ เป็นการฝึกเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยทางดิ่ง โดยใช้ระบบรอกและลวดสลิงด้วยวิธีที่ถูกต้องและปลอดภัย โดยมีชุดระบบเชือกและการโรยตัว และขาตั้งสำหรับงานกู้ภัยและ เพลสแตนเลสเป็นต้น (ดังรูปที่ 5) และสถานีอาคารถล่ม/แผ่นดินไหว เป็นการฝึกเคลื่อนที่ในพื้นที่แคบ/อับอากาศ การฝึกใช้เครื่องมือค้นหาผู้ประสบภัยใต้ซากอาคาร การค้ำยันอาคาร และการใช้เครื่องช่วยหายใจ (Self-Contained Breathing Apparatus--SCBA) โดยมีเครื่องค้นหาผู้ประสบภัยด้วยเรดาร์ ชุดเครื่องค้ำยันรับน้ำหนักอาคาร พัดลมเติมอากาศ และ เครื่องตัดถ่างและเครื่องกำเนิดพลังเป็นต้น (ดังรูปที่ 6)

รูปที่ 5: สถานีส่งทางอากาศ ขนาดหอบสูง $6.3 \times 7.3 \times 16.5$ เมตร

รูปที่ 6: สถานีอาคารถล่ม ขนาดอาคารจำลองแผ่นดินไหว $3 \times 6 \times 6$ เมตร

ปี 2559 ได้ดำเนินการสร้างสถานีอุทกภัย เป็นการฝึกเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัย ข้ามฝั่งทั้งใกล้และไกล การช่วยเหลือในกระแสน้ำเชี่ยว การลำเลียงด้วย ระบบลอก ระบบสายส่งข้าม หรือการฝึกหัดขับใช้เรือก่อนจะลงแหล่งน้ำธรรมชาติ ฝึกการกินน้ำ โดยมีเปลกัญญ์ทางน้ำพร้อมอุปกรณ์ช่วยลอย เรืออลูมิเนียมท้องแบน กัญญ์ ขนาด 5 เมตร เครื่องยนต์ดีดท้ายเรือขนาด 60 แรงม้า เครื่องตรวจวัด กระแสไฟรั่วไหล และห่วงชูชีพ เป็นต้น (ดังรูปที่ 7)

รูปที่ 7: สถานีอุทกภัย ขนาดสระน้ำ 30 x 200 x 3 เมตร

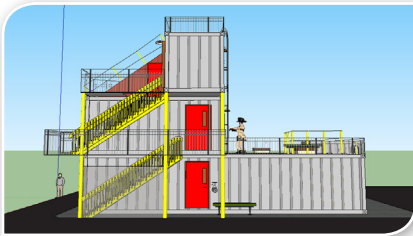
ปี 2560 กำลังดำเนินการสร้างสถานีดินโคลนถล่ม เป็นการฝึกค้นหาและ เคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยที่ติดอยู่ใต้โคลนถล่ม ฝึกสู้กับแรงดันน้ำ ฝึกคู่กับสุนัขดมกลิ่น (ดังรูปที่ 8)

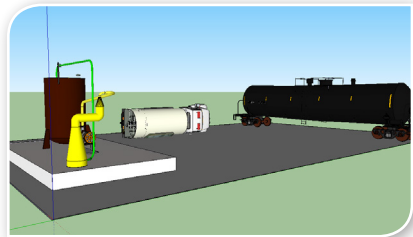
รูปที่ 8: สถานีดินโคลนถล่ม ขนาดอาคารจำลองการฝึก 2.5 x 3 x 2.7 เมตร

ในส่วนของสถานีอ็คคีภัย และสถานีสารเคมีรั่วไหล จะเริ่มดำเนินการสร้างสถานีในปี 2561 และ 2562 ตามลำดับ โดยสถานีอ็คคีภัย เป็นการฝึกการใช้เครื่องดับเพลิงแบบน้ำอัดแรงดัน การใช้สายฉีดน้ำดับเพลิงและหัวฉีด การเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยภายในตัวอาคารพาณิชย์หรือตึกสูง (ดังรูปที่ 9) และสถานีสารเคมีรั่วไหล เป็นการฝึกการควบคุมแหล่งกำเนิดการรั่วไหลของสารเคมี (Source Control) การจำกัดพื้นที่ การสวมใส่ชุด และการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ถูกต้อง เป็นต้น (ดังรูปที่ 10)

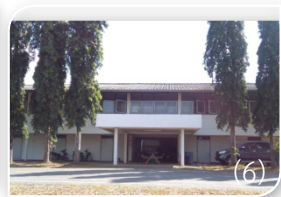
รูปที่ 9 : สถานีอ็คคีภัย ขนาดตัวสถานีฝึกอ็คคีภัย 12 x 16 x 7.8 เมตร

รูปที่ 10 : สถานีสารเคมีรั่วไหล ขนาดอาคารจำลองโรงงาน 12.6 x 21 x 5.1 เมตร

รูปที่ 11 : ยานพาหนะสำหรับรองรับการฝึกงานด้านบรรเทาสาธารณภัย
(1) รถยนต์ตรวจการณ์ (ดีเซล) (2) รถบรรทุก (ดีเซล) ขนาดเล็กขับ 2 ล้อ
แบบมี CAB และ (3) รถยนต์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

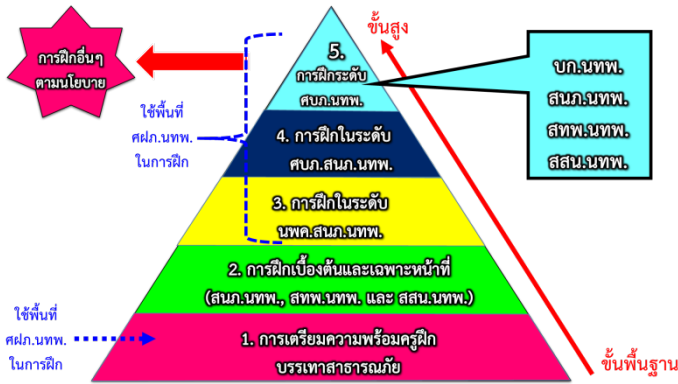

รูปที่ 12 : อาคารและสิ่งอำนวยความสะดวก ณ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย
หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (1) อาคารที่พัก (2) อาคารสื่อสาร (3) อาคาร

ประชุม/อบรม (4) อาคารโรงเรียน (5) อาคารคลัง (6) อาคารโรงนอน 100 คน และ (7) อาคารโรงนอน 50 คน โดยมูลนิธิร่วมกตัญญู คาดว่าแล้วเสร็จ ก.พ. 2560

สำหรับแนวทางในการจัดทำหลักสูตรการฝึกปี 2560 เป็นการฝึกภายใน จะเริ่มต้นในขั้นพื้นฐานจนถึงขั้นสูง โดยเตรียมความพร้อมครูฝึกบรรเทาสาธารณภัยเป็นอันดับแรก ใช้พื้นที่ของ ศฝภ.นทพ. ในการฝึก ซึ่งเป็นลำดับขั้น การฝึกที่เริ่มจากการฝึกเป็นบุคคล การฝึกเป็นชุด ต่อไปเป็นการฝึกที่เรียกว่า การฝึกเบื้องต้นและเฉพาะหน้าที่ โดยแต่ละหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ได้แก่ สำนักงานพัฒนาภาค หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (สนภ.นทพ.), สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (สทพ.นทพ.) และ สำนักงานสนับสนุน หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (สสน.นทพ.) ได้รับการฝึกจากหลักสูตรที่ ศฝภ.นทพ. ได้จัดทำขึ้น ใช้พื้นที่ของหน่วยตนเองในการรับผิดชอบการฝึก จากนั้นจึงต่อยอดการฝึกในระดับหน่วยที่ใหญ่ขึ้น ที่เรียกว่า การฝึกเป็นหน่วย ประกอบด้วย 3 ระดับ ได้แก่ ระดับ หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ สำนักงานพัฒนาภาค หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (นพค.สนภ.นทพ.), ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย สำนักงานพัฒนาภาค (ศบภ.สนภ.นทพ.) และ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (ศบภ.นทพ.) ซึ่งแนวทางในการจัดการฝึกนี้ เพื่อให้ทุกหน่วยมีศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีเอกภาพเป็นที่ยอมรับ ในระดับสากล (ดังรูปที่ 13)

รูปที่ 13 : แนวทางในการจัดทำหลักสูตรการฝึกประจำปี 2560

3.3 วิสัยทัศน์

ศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยงานหลักของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย ในด้านการจัดการฝึก อบรม และผลิตครุ ในการปฏิบัติการด้านการบรรเทาสาธารณภัย ตลอดจนการวิจัยพัฒนา หลักสูตร การฝึก การปฏิบัติงาน โดยมุ่งเน้นถึงความเป็นมาตรฐานสากล เป็นที่ยอมรับ เชื่อมั่น และศรัทธา ทั้งในกองทัพไทย และภาคส่วนต่างๆ จนถึงระดับภูมิภาค เอเชีย

3.4 พันธกิจ

ศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย บัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย มีพันธกิจในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

3.4.1 ด้านการจัดหลักสูตร ดำเนินการจัดการศึกษา และฝึกอบรม ความรู้ด้านการค้นหาและช่วยชีวิต รวมถึงการช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัย ให้แก่กำลังพลภายในกองทัพไทย ส่วนราชการและประชาชนได้อย่างมีมาตรฐาน

มีความทันสมัยต่อสถานการณ์สาธารณสุข เป็นที่ยอมรับในระดับสากล มีความสอดคล้องสนับสนุนแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ และสามารถตอบสนองต่อภารกิจที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4.2 ด้านการพัฒนาบุคลากร ดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ เทคนิคของการเป็นครูด้านการค้นหาและช่วยชีวิต รวมถึงการช่วยเหลือบรรเทาสาธารณสุขแก่กำลังพลของหน่วย ให้สามารถถ่ายทอดความรู้ที่มีความทันสมัย สอดคล้องกับระดับความรุนแรงภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในโลก อันเกิดจากปัจจัย สภาพแวดล้อมต่างๆ ด้วยการรับการฝึกอบรมจากหน่วยงานองค์กร ที่มีมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับในระดับสากล รวมถึงพัฒนาฝึกฝน ค้นคว้าจากประสบการณ์ของหน่วยที่ได้รับการเข้าร่วมฝึกซ้อมแผนบรรเทาสาธารณสุข ทั้งในกองทัพระดับชาติ และประเทศภูมิภาคอาเซียน

3.5 ผังการจัด

ศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณสุข หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย เป็นส่วนราชการที่ขึ้นตรงหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ทำงานตอบสนองนโยบาย และมีขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่และแผนกตามผังการจัด (ดังรูปที่ 14) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.5.1 กองบังคับการ มีหน้าที่ควบคุม บังคับบัญชา และกำกับดูแลการปฏิบัติงานตามภารกิจศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณสุข และนโยบายที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

3.5.2 แผนธุรการและกำลังพล มีหน้าที่ดำเนินการด้านกิจการกำลังพลของหน่วย ดำเนินการเกี่ยวกับการธุรการ การสารบรรณ การธุรการ กำลังพล การขอรับเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ กองทุนบำเหน็จบำนาญราชการ และงานพิธีการต่างๆ การเบิกเงิน การรับจ่ายเงิน การบัญชี การเก็บรักษาเงิน

บัญชี และหลักฐานประกอบบัญชี ตลอดจนหลักฐานอื่นๆ ในความรับผิดชอบ ให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ การรักษาการณ์ รักษาความปลอดภัย จัดการจราจร บันทึกภาพ เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ ตลอดจนปฏิบัติการกิจอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3.5.3 แผนกแผนและงบประมาณ มีหน้าที่ดำเนินการด้านการวางแผน และโครงการของหน่วย การจัดทำแผนปฏิบัติงาน แผนการใช้จ่ายงบประมาณ การบริหารทรัพยากร การควบคุมโครงการ การเร่งรัดติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณ การตรวจสอบประเมินผล และรายงานผลการปฏิบัติงาน ในภาพรวมของศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมาย และนโยบายที่กำหนด ตลอดจนปฏิบัติการกิจอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3.5.4 แผนกส่งกำลังบำรุง มีหน้าที่ดำเนินการด้านการส่งกำลัง การซ่อมบำรุง การขนส่ง การบริการทางการแพทย์ การบริการอื่นๆ ในเรื่อง การจัดหาเก็บรักษา แจกจ่าย จำหน่ายสิ่งอุปกรณ์ของศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย การควบคุมทรัพย์สิน และกำกับดูแลด้านการก่อสร้างอาคารสถานที่ การดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านอสังหาริมทรัพย์ การแบ่งสรร การใช้ประโยชน์ ในอสังหาริมทรัพย์ของหน่วย การเลี้ยงดูกำลังพลของหน่วย ตลอดจนปฏิบัติการกิจอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

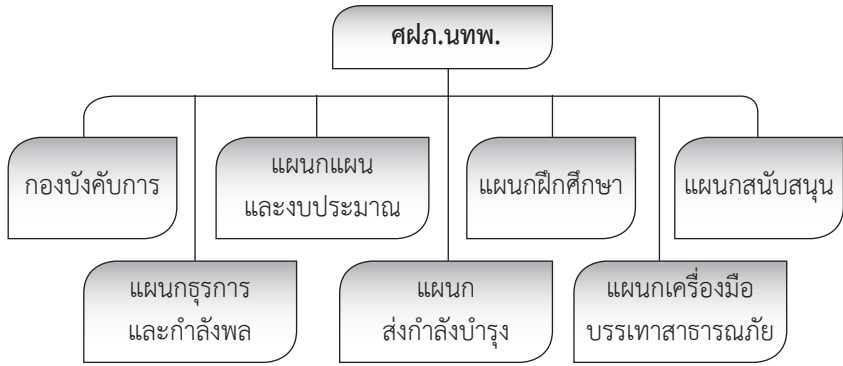
3.5.5 แผนกฝึกศึกษา มีหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษา ฝึกอบรม ความรู้ด้านการบรรเทาสาธารณภัย การค้นหาและช่วยชีวิต และความรู้ทั่วไป ในการช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นเมื่อเกิดภัยพิบัติต่างๆ จัดทำเอกสาร ตำรา หลักสูตร และโครงการศึกษา การฝึกอบรม การพัฒนาบุคลากร ผลิตภัณฑ์ด้านการบรรเทาสาธารณภัยที่มีทักษะ ความชำนาญ และได้มาตรฐาน รวมทั้ง การวิจัย ปรับปรุง พัฒนาการฝึกและการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย ของกองทัพไทย ให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์

ภัยที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การปกครองบังคับบัญชา ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ ตลอดจนปฏิบัติภารกิจอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3.5.6 แผนกเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการเสนอความต้องการ การเก็บรักษา การบรรจุหีบห่อ การแจกจ่าย การจำหน่าย การควบคุมทางบัญชี การตรวจสอบประเมินค่าสิ่งอุปกรณ์การซ่อมจัดทำบันทึกรายงานเกี่ยวกับปัญหา ข้อมูล สถิติ คำแนะนำเกี่ยวกับการส่งกำลัง รวมทั้งการซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์ในระหว่างการเก็บรักษา การจัดเจ้าหน้าที่สนับสนุนการศึกษาและฝึกอบรมในงานส่งกำลัง

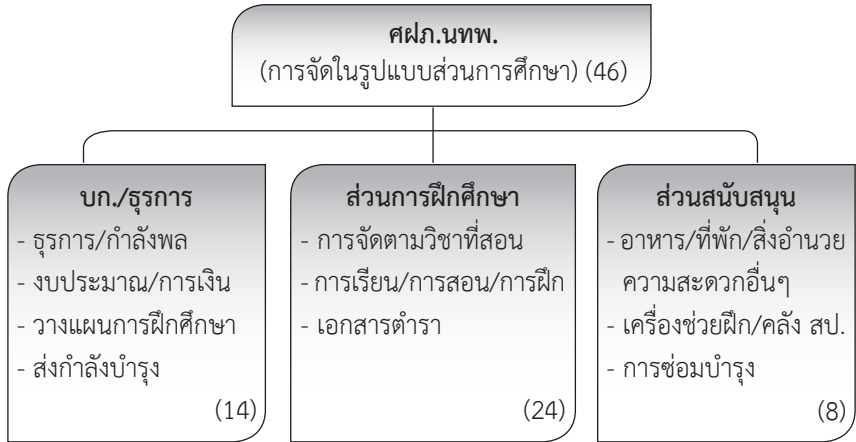
3.5.7 แผนกสนับสนุน มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการสนับสนุนและบริการด้านการซ่อมบำรุง การขนส่ง แรงงาน การก่อสร้าง การยุทธโยธา การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ สาธารณูปโภค งานโภชนาการ การรักษาพยาบาล และการเวชกรรมป้องกันให้กับกำลังพลของหน่วย และการสนับสนุนภารกิจในภาพรวมของศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยตามขีดความสามารถ ตลอดจนปฏิบัติภารกิจอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

รูปที่ 14: ผังการจัดศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย

ที่มา: จาก, เอกสารผังการจัด อัตราหมายเลข 2131, (หน้า 347), โดยกองการจัด สำนักนโยบายและแผน กรมยุทธการทหาร, 2558, เอกสารอัดสำเนา.

สำหรับอัตราการบรรจุกำลังพลของ ศฝ.นทพ. ได้กำหนด ประเภทนายทหารสัญญาบัตรอัตราเต็มจำนวน 36 นาย และนายทหารประทวนอัตราเต็มจำนวน 54 นาย จำนวนรวมทั้งสิ้น 90 นาย แต่สถานภาพกำลังพล ณ ปัจจุบันมียอดบรรจุอัตรานายทหารสัญญาบัตรเพียง 13 นาย และนายทหารประทวนมียอดบรรจุเพียง 33 นาย จำนวนรวมทั้งสิ้น 46 นาย ทำให้ ศฝ.นทพ. ได้มีแนวทางในการบริหารจัดการการจัดกำลังพลในรูปแบบส่วนการศึกษา โดยได้มีการรวมกลุ่มปฏิบัติงาน 3 กลุ่ม เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดฝึกประจำปี 2560 ซึ่งเป็นการจัดการฝึกภายในหน่วย (ดังรูปที่ 15)

รูปที่ 15: ผังการจัดกำลังพลของศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย ในรูปแบบส่วนการศึกษา จำนวน 46 นาย

3.6 ผลการดำเนินงานสำคัญที่ผ่านมา

ในห้วงเดือน มกราคม 2560 ที่ผ่านมาทาง ศฝภ.นทพ. มีผลการดำเนินงานสำคัญจำนวน 2 เรื่อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เรื่องที่ 1 การจัดหลักสูตรบรรเทาสาธารณภัยในระดับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ สำนักงานพัฒนาภาค หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เป็นหลักสูตรการฝึกแรกของศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย ตามที่ได้รับอนุมัติจากผู้บัญชาการทหารพัฒนาจำนวน 3 หลักสูตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการฝึกกำลังพลที่ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยบรรเทาสาธารณภัยในระดับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ในตำแหน่งหัวหน้าชุดหรือรองหัวหน้าชุด ให้มีความรู้และสามารถประยุกต์ความรู้จากหลักการ และทฤษฎีมาเป็นการปฏิบัติในชุดปฏิบัติการ ในแต่ละประเภท ตามปัจจัยความรุนแรงของภัยพิบัติ โดยหลักสูตรได้เน้นวิชาที่สำคัญคือ (1) การประเมินสถานการณ์ (Estimate and Analysis Situation) (2)

การรวบรวมข้อมูลและการรายงานสถานการณ์ (Gathering and Report Information) และ (3) การช่วยเหลือกู้ชีพ (Basic life Support) มีห้วงระยะเวลาในการฝึก 5 วัน ตั้งแต่วันที่ 6-10 กุมภาพันธ์ 2560 โดยมีผู้ร่วมเข้าการอบรมจำนวน 72 นาย สถานที่ฝึกอบรมทฤษฎีและภาคปฏิบัติดำเนินการที่อาคารอเนกประสงค์และสถานี่ฝึกของศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย (Lecture & Exercise)

เรื่องที่ 2 การพัฒนาบุคลากร และการจัดทำคู่มือเอกสารประกอบการเรียนการสอนหลักสูตรบรรเทาสาธารณภัย ให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยได้ส่งกำลังพลครูฝึกที่รับผิดชอบสถานีอุทกภัยและปฐมพยาบาล เข้ารับการฝึกกับกองเวชศาสตร์ได้นำและการบิน กรมแพทย์ทหารเรือ ในหลักสูตรการช่วยเหลือกู้ชีพ กู้ภัยทางทะเล (Maritime and Aquatic Life Support) และการฟื้นคืนชีพขั้นสูง (Basic Life Support with Automated External Defibrillator; BLS+AED) ด้วยการฝึกอย่างเข้มข้น และทดสอบภายใต้มาตรฐาน (American Heart Association) ในข้อกำหนดสากล และในวันที่ 21-24 ม.ค. 2560 ได้จัดส่งนายทหารจำนวน 2 นาย เข้ารับการฝึกหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพหัวหน้าชุดด้านการบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System; ICS) ณ โรงเรียนดับเพลิงและกู้ภัยราชประชา อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา และสุดท้ายของการพัฒนาบุคลากรประจำเดือนมกราคม 2560 ศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยได้รับการสนับสนุนที่นั้งศึกษาจำนวน 1 ที่นั้งจากศูนย์กู้ชีพเรนทร รพ.ราชวิถี ซึ่งเป็นเครือข่ายประสานงานจากการฝึก และการสัมมนาที่ผ่านมาสำหรับหลักสูตรเวชกรฉุกเฉินขั้นพื้นฐาน ระยะเวลาศึกษาตั้งแต่วันที่ 28 มกราคม ถึง 27 กุมภาพันธ์ 2560 ซึ่งความรู้ที่ได้จากการส่งกำลังพลเข้ารับการฝึกศึกษาอย่างจริงจัง และเป็นมาตรฐานในครั้งนี้ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านกำลังพลในเรื่องบุคลากรด้านการแพทย์และเป็นการเสริมความพร้อมด้าน

องค์ความรู้ด้านกู้ชีพอย่างแท้จริง เพื่อรองรับรถพยาบาลกู้ชีพฉุกเฉินจำนวน 1 คัน ที่ ศฝภ.นทพ. จะได้รับตามโครงการเสริมสร้างหน่วยประจำปีงบประมาณ 2560 ในทุกหลักสูตรที่ศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยได้เร่งเสริมสร้างขีดความสามารถของการเป็นครูด้านการบรรเทาสาธารณภัยอย่างจริงจังนั้น ล้วนแล้วแต่มีใบประกาศรับรองจากองค์กรระดับนานาชาติที่ได้รับการยอมรับ ทั้งสิ้น

ปัจจุบันหน่วยมีความพร้อมรองรับผู้เข้ารับการฝึกอบรมในระดับหนึ่ง โดยมีสิ่งอำนวยความสะดวก (Accommodations) ไม่ว่าจะเป็นการประกอบเลี้ยง (Catering and Mess Hall) ที่พัก (Bachelor officer quarters; BOQ) การรักษาความปลอดภัย (Guard) สถานที่ฝึกและเครื่องช่วยฝึก (Training Area) และที่สำคัญครูฝึก ซึ่งทั้งหมดได้ผ่านการฝึก Disaster relief training course for Instructure ซึ่งได้ดำเนินการพัฒนาบุคลากร อย่างคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพ (Standard and Modernism) โดยศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย ได้ตระหนักยิ่งในแนวนโยบายของผู้บังคับบัญชาทุกระดับที่ต้องการให้เป็นมาตรฐานระดับสากล จึงได้เชิญวิทยากรผู้มีความรู้ในวิชาต่างๆ มาให้การอบรมและแนะนำถ่ายทอดประสบการณ์ อาทิเช่น วิทยาลัยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 จังหวัดปราจีนบุรี หน่วยกู้ภัย และปฏิบัติการทางน้ำภาค 7 จังหวัดกาญจนบุรี อาจารย์สอนวิชาภาษาต่างประเทศจากศูนย์ภาษากองทัพไทย สถาบันป้องกันประเทศ และด้านเวชกรรมป้องกันจากกองทัพ สำนักงานสนับสนุน หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา*

* ที่มาของส่วนที่ 3 ทั้งหมดได้จากกรลงพื้นที่สัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูล ณ ศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย จังหวัด ฉะเชิงเทรา โดยมี (1) พ.อ เมธี ไตลังคะ ผอ.ศฝภ.นทพ. (2) พ.อ. เขียรทรศน์ งาม่วงเลียม รอง ผอ.ศฝภ.นทพ. (3) พ.ท. กริธา สำแดงปริญญา หัวหน้าแผนและงบประมาณ ศฝภ.นทพ. และ (4) พ.ต. ทิผลินธร์ ใจดี นายทหารวางแผนแผนกแผนและงบประมาณ ศฝภ.นทพ. เป็นผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2560 ระหว่างเวลา 09.00-12.00 น.)

ส่วนที่ 4

แนวทางการพัฒนาของ ศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยกองทัพไทย

ส่วนที่ 4

แนวทางการพัฒนาของ ศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยกองทัพไทย

4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการเก็บข้อมูลในพื้นที่ กรณีศึกษาศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย จังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถสรุปได้ว่า เป็นหน่วยงานที่ได้จัดตั้งขึ้นตามนโยบายผู้บัญชาการทหารสูงสุดและผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ที่ได้เห็นความจำเป็นและความสำคัญของงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย ทำให้การปฏิบัติงานในด้านการฝึกการช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติให้ทั่วถึงทันเวลาตามแนวทางที่ว่า “ทุกวินาที ทุกชีวิต รอไม่ได้” เพื่อตอบสนองต่อเหตุการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ แต่ในปัจจุบัน โดยจากการศึกษาพบว่า สิ่งที่ต้องดำเนินการเพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมให้กองทัพสามารถก้าวสู่การเข้าร่วมฝึกซ้อมแผนบรรเทาสาธารณภัยทั้งในกองทัพระดับชาติ และประเทศภูมิภาคอาเซียน คือ การพัฒนากำลังพลครูฝึก ให้มีทักษะความสามารถรอบด้านในการปฏิบัติการกิจการค้นหาและช่วยชีวิต ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งควรได้รับการสนับสนุนบุคลากรทางด้านภาษา ในการแปลตำรา/คู่มือการฝึก เช่น คู่มือการสร้างมาตรฐานของทีมค้นหาและกู้ภัย (INSARAG GUIDEBOOK), คู่มือการกู้ภัย (General and Disaster Rescue) และจัดทำมาตรฐานวิธีปฏิบัติสำหรับระบบเตรียมพร้อมและการประสานงานในการปฏิบัติการร่วมกันของประเทศสมาชิกในภูมิภาคอาเซียน ในการบรรเทาสาธารณภัยและการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉินเล่มปัจจุบัน (Standby Arrangement for Standard Operation Procedure: SASOP) รวมถึงการพัฒนาบุคลากรในการเป็นล่ามภาษา เพื่อรองรับการจัดการ

ฝึกในระดับอาเซียน และจัดทำหลักสูตรให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ซึ่งหากจะสามารถให้เห็นผลเป็นรูปธรรม ควรดำเนินการตามข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายดังต่อไปนี้

(1) **ควรมีระบบการประสานงานระหว่างผู้บริหารระดับสูงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** เพื่อเอื้อประโยชน์ให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานสำหรับหน่วยฝึกบรรเทาสาธารณภัย ให้สามารถรองรับการจัดการฝึกได้เต็มรูปแบบให้เร็วที่สุด เช่น ถนน ระบบประปา ระบบน้ำทิ้ง ระบบไฟฟ้า และ ระบบสื่อสาร พร้อมทั้งเร่งรัดการจัดสรรกำลังพลให้เต็มอัตราโดยเร็ว เพื่อให้ภารกิจของหน่วยบรรลุผลสำเร็จ อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการแสดงบทบาทและเป็นศูนย์ฝึกด้านการช่วยเหลือมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติของอาเซียน

(2) **สนับสนุนการพัฒนากำลังพลให้มีขีดความสามารถที่เป็นไปตามมาตรฐาน (International Search and Rescue Advisory Group-INSARAG)** ซึ่งจะเป็นทีมที่มีการยอมรับจากนานาชาติ เพื่อให้ทีมค้นหาและกู้ภัยของประเทศไทยในระดับกองทัพ ได้รับมาตรฐานในการปฏิบัติงานขององค์กรสหประชาชาติ และสามารถออกปฏิบัติงานร่วมกับทีมค้นหาและกู้ภัยนานาชาติได้ และเป็นการก้าวไปสู่การวางระบบรูปแบบมาตรฐานความร่วมมือกันระหว่างประเทศสมาชิกนานาชาติในกรณีเกิดสาธารณภัยภายใต้ความร่วมมือในองค์กรระดับสากล

(3) **ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในการเสริมสร้างความรู้ให้กับกำลังพลและครูฝึก** จากหน่วยงานต่างประเทศที่ได้ผ่านการประเมินเข้าสู่มาตรฐานสากล และเร่งดำเนินการจัดสรรกำลังพลให้มีอัตราที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งจัดสรรสวัสดิการของเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอ อาทิเช่น จัดให้มีค่าเสียหายในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนี้ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจและแรงจูงใจแก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

(4) สนับสนุนการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ความรู้ด้านการบรรเทาสาธารณภัย การค้นหาและช่วยชีวิตอย่างถูกต้องและทันสมัย เพื่อให้มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ภัยที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทั้งในกองทัพไทย และสาธารณชนทั่วไปได้รับรู้

(5) เสริมสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับมิตรประเทศ ในการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ โดยเฉพาะการดำเนินงานของคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติในกรอบอาเซียน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการแบ่งปันประสบการณ์ ข้อมูล ทักษะความรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่แพทย์ทหารของประเทศสมาชิกอาเซียน และประเทศคู่เจรจา ตลอดจนพัฒนาศักยภาพของหน่วยทหารในภูมิภาคในการปฏิบัติการร่วมด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ

4.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

(1) ควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันในด้านการฝึกบรรเทาสาธารณภัยภายในประเทศ ทั้งหน่วยทหารและพลเรือน โดยแต่ละหน่วยฝึกภายในพื้นที่ต้องประสานการฝึกซ่อมร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มกำลังพลครูฝึกเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน และประชาชนในพื้นที่ เพื่อสามารถตอบสนองต่อการเกิดภัยพิบัติได้อย่างทัน่วงที

(2) ควรกำหนดรูปแบบการประเมินผลการฝึกอบรม เพื่อใช้เป็นแนวทางให้ผู้บังคับหน่วย/หัวหน้าชุด/รองหัวหน้าชุด เพื่อให้ได้มีการประเมินระบบการฝึก เพื่อสะท้อนให้เห็นแนวทาง การปรับปรุง และพัฒนาการฝึกให้มีคุณภาพสอดคล้องกับภารกิจและทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าภารกิจจะเป็นไปอย่างมีมาตรฐาน มีความทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

(3) การพัฒนาศักยภาพให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยการจัดส่งกำลังพลผู้ปฏิบัติงานด้านการฝึกบรรเทาสาธารณภัย เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการค้นหาและช่วยชีวิตผู้ประสบภัยอย่างมีมาตรฐานระดับภูมิภาค และต้องต่อยอดการฝึกอบรมโดยการให้ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมในต่างประเทศ มาให้ความรู้กับกำลังพลที่ไม่ได้เข้ารับการฝึก

(4) การเตรียมความพร้อมพัฒนาทักษะด้านภาษาและการสื่อสารของกำลังพล ซึ่งในงานด้านการฝึกบรรเทาสาธารณภัยนั้นทักษะทางด้านภาษาเป็นสิ่งสำคัญ รวมทั้งการจัดทำเอกสารสำหรับการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้แต่ละเหล่าทัพได้ศึกษาและสามารถนำไปปฏิบัติการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้จริง

(5) ควรมีการแลกเปลี่ยนการเยือนทางทหารในทุกระดับในด้าน การจัดการฝึกช่วยเหลือผู้ประสบภัย เพื่อขยายผลการฝึกร่วม/ผสมระหว่างกันให้ครอบคลุมประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อประเมิน โครงสร้าง กลไก การจัดการ การบริหารจัดการ ขั้นตอนการปฏิบัติตามระเบียบปฏิบัติประจำ (SOPs) เช่น การฝึกร่วมระหว่างคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ทหารอาเซียน กับคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ ในกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา (ADMM-Plus EWG on MM/HADR Joint Exercise: AM - HEx 2016)

4.3 บทสรุป

ในช่วงเวลาที่ผ่านมาโลกได้เกิดการเปลี่ยนแปลง และเป็นผลให้เกิดภัยพิบัติทั่วทุกภูมิภาคของโลก และนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งสร้างความเสียหายแก่ชีวิต และทรัพย์สินเป็นอย่างมากกับประเทศที่เกิดภัยพิบัติ ซึ่งไม่สามารถจะบรรเทาภัยพิบัติที่เกิดขึ้นได้เพียงลำพัง ทำให้ทุกชาติในอาเซียนที่เผชิญอยู่กับภัยพิบัติในปัจจุบัน ได้ทำให้องค์กรของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน ปรับบทบาทจากการเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการพิทักษ์รักษาอำนาจอธิปไตย มาสู่ความเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการพิทักษ์รักษาชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนจากภัยธรรมชาติ ดังจะเห็นได้จากการพัฒนาและยกระดับการฝึกร่วมบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพอาเซียนจากระดับทวิภาคีเป็นพหุภาคี เช่น การฝึกร่วมผสมกองทัพไทยและกองทัพมาเลเซีย (Joint Combined Exercise Thailand and Malaysia) การฝึกร่วมบรรเทาสาธารณภัยไทยกับกัมพูชา การฝึกร่วมบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพอาเซียน ณ ประเทศบรูไน และการฝึกด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัยของอาเซียน (ASEAN HADR Multilateral Exercise) ณ ประเทศไทย

จึงจะเห็นได้ว่า ในเวลานี้ทุกประเทศต่างให้ความสำคัญและเฝ้าระวังกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่จะเกิดขึ้น โดยมีกองกำลังทางทหารเข้ามามีบทบาทที่สำคัญในฐานะเป็นหน่วยงานสนับสนุนหลัก ที่มีความรับผิดชอบโดยตรงในงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย การค้นหาและช่วยชีวิตประชาชนที่ประสบภัย โดยเป็นด่านแรกของการลดความสูญเสียและบรรเทาความเดือดร้อน รวมถึงการปฏิบัติการช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน ในการลงพื้นที่เพื่อเข้าไปให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ดังนั้น กองทัพไทยต้องได้รับการพัฒนาฝึกฝน คำนึงว่า จากประสบการณ์ของหน่วยที่ได้รับการเข้าร่วมฝึกซ้อมแผนบรรเทาสาธารณภัยกับหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องหรือเหล่าทัพภายในประเทศ รวมถึงการฝึกกับกองทัพระดับชาติ ในภูมิภาคอาเซียน เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ภัยพิบัติที่มีความรุนแรง ที่ต้องใช้ทั้งกำลังคน เครื่องมือ ยุทโธปกรณ์ ตลอดจนทรัพยากรต่างๆ เข้ามาสู่กระบวนการบรรเทาภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีขีดความสามารถ ในการพัฒนาการฝึกบรรเทาภัยพิบัติทางทหาร เพื่อเป็นผู้นำในการเป็นศูนย์ฝึก ด้านการช่วยเหลือมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติ ให้เป็นที่ยอมรับในวงการฝึก ทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ

บรรณานุกรม

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย. (2559). *น้ำท่วมเกาหลีเหนือรุนแรง เผยสังเวชีวิตรแล้ว 138 คน. คั่นเมื่อ 18 มกราคม 2559*, จาก [http://122.155.1.143 /th/cdetail-6781-disaster _ news-142-1](http://122.155.1.143/th/cdetail-6781-disaster_news-142-1)
- กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย. (2560). *นโยบาย ผบ.ทสส./ ผบ.คปท. ประจำปีงบประมาณ 2560. อรุณการพิมพ์ กรุงเทพฯ.*
- กรรณิการ์ พูลเจริญศิลป์. (2559). *แผ่นดินไหวเอกวาดอร์. คั่นเมื่อ 5 มกราคม 2559*, จาก [http://www.earthquake.tmd. go.th/documents/file/ seismo-doc1464857597.pdf](http://www.earthquake.tmd.go.th/documents/file/seismo-doc1464857597.pdf)
- สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์. (2559). *พายุเฮอริเคนแมทธิวสร้างความเสียหายให้แก่เฮติราว 2,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ* คั่นเมื่อ 5 มกราคม 2559, จาก [http://nwnt.prd.go.th/ CenterWeb/News/NewsDetail?NT01_ NewsID=WNFOR5910290020018](http://nwnt.prd.go.th/CenterWeb/News/NewsDetail?NT01_NewsID=WNFOR5910290020018)
- เครือข่ายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ. (2559). *ภูมิภาคแคริบเบียนอ่วมฤทธิ์เฮอริเคนแมทธิว. คั่นเมื่อ 5 มกราคม 2559*, จาก www.tccnclimate.com/.../2537-ภูมิภาคแคริบเบียนอ่วมฤทธิ์เฮอริเคน-แมทธิว
- ผู้จัดการข่าวออนไลน์. (2559ก). *เฮอริเคนแมทธิวคร่าไปแล้ว 10 ศพ ในสหรัฐฯ ยอดเสียชีวิตในแถบแคริบเบียนเกือบ 900 อหิวาต์ระบาดไปทั่วเพนตากอน ส่งกำลังช่วยเหลือด่วน. คั่นเมื่อ 18 มกราคม 2559*, จาก [http://www. manager. co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9590000101515](http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9590000101515)
- ผู้จัดการข่าวออนไลน์. (2559ข). *พายุเฮอริเคนแมทธิว เข้าถล่มบาฮามาส “ดินถล่มสนามบินปิด” เพิ่มกำลังมุ่งหน้ารัฐฟลอริดา ส่งอเมริกันมากกว่า*

- 2 ล้านอพยพด่วน หลังสังหารไปแล้วไม่ต่ำกว่า 27 คน. ค้นเมื่อ 18 มกราคม 2559, จาก <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9590000100801>
- วิกานดา วรรณวิเศษ. (2558). การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ : ผลกระทบต่อประเทศไทย. ค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2559, จาก http://library.senate.go.th/document/Ext10567/10567795_0002.PDF
- เดลินิวส์. (2559). เฮอริเคนแมทธิวเล่นงานภาคตะวันออกสหรัฐอเมริกา. ค้นเมื่อ 18 มกราคม 2559, จาก <http://www.dailynews.co.th/foreign/529079>
- ทีนิวส์. (2559). มหาวิบัติโลกปี 59. ค้นเมื่อ 18 มกราคม 2559, จาก <http://deeps.tnews.co.th/contents/218810/>
- ไทยพีบีเอส. (2560). ภัยพิบัติทางธรรมชาติรุนแรงรอบโลก. ค้นเมื่อ 18 มกราคม 2559, จาก <http://news.thaipbs.or.th/content/259219>
- รายงานข่าวบีบีซี-เทโร. 2559. เผยภาพน้ำท่วมหนักในเกาหลีเหนือ. ค้นเมื่อ 18 มกราคม 2559, จาก <http://tv.bectero.com/m/program-detail.php?pml=27654>
- รายงานสุขภาพคนไทย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2556). ประเทศไทยในสถานการณ์ภัยธรรมชาติพิบัติ. ค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2558, from <http://www.thaihealthreport.com/#!event/2556-5-004/crfb>
- ศูนย์อำนวยการบริหารเมืองชายแดนภาคใต้ฝั่งตะวันออก กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (ม.ป.ป.). ภัยธรรมชาติในประเทศไทย. เอกสารอัดสำเนา, ผู้แต่ง.
- หัสยา ไทยานนท์. (2555). กองทัพกับการบรรเทาสาธารณภัย. (เอกสารศึกษาเฉพาะกรณีประจำปี 2555). กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.

- อโนชา พิชัยศิริ และ เกศรา แก้วหาญ. (2558). ถนนสู่ปารีสเหลือवलหลังแลหน้า การประชุมโลกร้อน. *วารสารเส้นทางสีเขียว*, 33 (กันยายน - ธันวาคม 2558), 1-88.
- Alava, H. (2016). *Ecuadorian Armed Forces Deploy 10,000 Soldiers to Help Quake Victims*. Retrieved January 18, 2016, from <https://dialogo-americas.com/en/articles/ecuadorian-armed-forces-deploy-10000-soldiers-help-quake-victims>
- Guha-Sapir, D. (2016). 2016 preliminary data: Human impact of natural disasters. *The Centre for Research on the Epidemiology of Disasters – CRED*, (45), p. 1-2.
- Masters, J., Henson, B. (2016). *Earth's 5th Costliest Non-U.S. Weather Disaster on Record: China's \$22 Billion Flood*. Retrieved January 18, 2016, from <https://www.wunderground.com/blog/JeffMasters/earths-5th-costliest-non-us-weather-disaster-on-record-chinas-22>
- The Centre for Research on the Epidemiology of Disasters (CRED). (2013). *Crimate Change in Asia*. Retrieved October 5, 2016, from <http://ejap.org/environmental-issues-in-asia/natural-disasters-asia.html#Casualties>.
- The Centre for Research on the Epidemiology of Disasters (CRED). (2015). *The Human Cost Of Weather Related Disasters 1995-2015*. Retrieved October 5, 2016, from http://www.unisdr.org/files/46796_cop21weatherdisastersreport2015.pdf

ภาพรวม

การลงพื้นที่สัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูล ณ ศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย จังหวัดฉะเชิงเทรา เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2560 ระหว่างเวลา 09.00-12.00 น.

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
62 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง
เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
โทร. 02-275-5715 เว็บไซต์ <http://www.sscthailand.org>